

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,
a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 fr
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr.

Legujabb.

Nyiregyháza, június 29. Lesújtólag hatott az itt időző antiszemita főczinkosokra Papp György és Sebes György debreczeni takosok távirati uton ideérkezett nyilatkozata, mely szerint az a sürgöny, melyben az állittatik, hogy **ők Barczát megvesztegetéssel gyanúsították, hamisítva van.** Ők Barczát szilárd jellemű embernek tartják és tisztelik. A gyanúsító sürgönyt egy a bandához tartozó egyén adta fel, a **ki e célra utazott Nyiregyházáról Debreczenbe.**

Nyiregyháza, június 29. A banda újabb koholmányával fog fellépni legközelebb, hogy a hullacsempészet körül kiderítendő tényálladék hatását legalább a közönség szemében megsemmisítse. Mezőssy László itteni ismert antisemita újabban vállalkozott a munkára. E három szünetnap alatt lázas tevékenységet fejtenek ki az **új hazugság oly módon való összeállítására, hogy legalább is pillanatnyi hatása legyen;** mert nagyon jól tudják maguk is, hogy ezzel a gyalázatos koholmányával is úgy fognak járni, mint a Móricz »mérnyletével« a Groszberg Leoné »öltöztetésével« és legujabban a Papp és Sebes féle sürgönnyel.

Nyiregyháza, június 29. Scharf Moriczot azal biztatják, hogy a tárgyalás után megyei hivatalnok lesz. Igen magas állást helyeznek neki kilátásba. A gyermek oda nyilatkozott, hogy ő belőle még alispán is lehet, ha jól viseli magát. Szüleikhez nem megy vissza semmi szín alatt, ugymond, inkább kolostorba megy és pap lesz.

A végtárgyalást hétfőn délelőtt fogják folytatni. Móricz szemét a szünet alatt fogják megvizsgálni a szakértő orvosok. A tárgyalás még egy hétig tart. Az ítéletet, mint hírlík, hétfőhöz egy hétre fogják hozni.

A komédia első felvonása.

A komédia első felvonása lezajlott. Az eszlári eset első részét feltárták szemünk előtt, a ritualis gyilkosság vádját letárgyalták.

S mi az eredménye? Kudarcz; alapos meghazudtolása a banda gyalázatos feltevésének.

A jogrend és polgári béke felzaklatására szövetkezett ritualis bünt csináló banda mindent megmozgatott, a mit véres céljainak elérésére jónak tartott. Megzavarták a tárgyalás menetét, tévuttra igyekeztek vezetni gyártott rémhirekkel közönséget, tanukat és törvényszéket, terrorizálták a

közvéleményt, az ügyészséget, a feleket — semmi sem használt; a vérvád rágalom maradt, hitvány hazugság, az antisemitismus agyafürt csinálmanya a magyar zsidóság bosszantására, ingerlésére és üldözésére.

Mindez kitünt a tárgyalásnál, a törvényszéki elnök várakozása ellenére. S ha ő Nagysága nem figyelmezteti vala a Móricz gyereket, hogy arra, a mire felelni nem tud, csak mondja rá, hogy »nem tudom«; ismételjük, ha az elnök ur ő Nagysága minden kellő és kelletlen alkalommal a gyereket erre nem figyelmezteti vala; akkor már régen vége volna ennek a tárgyalásnak.

Mert minden körülmény, mely eddig a végtárgyalásnál felmerült, a vádlottak ártatlansága mellett harczol. Nem is utalunk Varga Kati és számos más tanura, kik megdönthetlen bizonyítékokat szolgáltatnak a sakterek alibije fényes igazolására, hanem csak konstatálni kívánjuk azt, a mi még az elfogultság chinai falak mögött állókat is megindíthatott, azt t. i. **hogy eddig egyetlen egy terhelő tanu sem jelentkezett a nyiregyházi törvényszék előtt Scharf Móricz gyereket kivéve,** a ki rendületlen kegyetlenséggel ismétli a vérmeséről szóló leczkét.

Maguk a banda tanui ellenmondásokba keveredtek, sőt gyakran úgy elszólták magukat, hogy a sakterek legklaszikusabb mentő tanuivá lettek; csak Scharf Móricz vádolt, kivüle senki sincs, a ki a sakterek bűnösségét akár csak egy adattal tudta volna bizonyítani.

Nem az a rejtély, hogy Solymosy Eszter hová lett.

Erre lehet magyarázatot találni, s ha a vizsgálat helyes irányban megindul és ott keresi a bünt, ahol elkövetett, akkor a tettes bizonyára már megkerült volna. A mi azonban még ma is megfejtethetlen, az Scharf Móricz magaviselete.

Henter, Péczely és Recski Bandi ugylátszik, csak eszközei voltak egy titokban intéző hatalomnak, mely biztosítékot nyújt arra, hogy a gázság büntetlen marad. Ilyen garancziák mellett foghattak aztán a nagy feladathoz: egy gyermekből lelketlen vadállatot csinálni.

És ez sikerült nekik. Péczelyi a nyiregyházi törvényszék gyilkos vizsgáló-irnoká kezdte; Recski András, a kegyetlen pandur-pasa folytatta, Barri jóváhagyta és Henter a művet befejezte.

Egyéb dolga sem volt egész éven át ennek az ugynevezett várnagynak. Máskor az volt a legfőbb teendője, hogy a törvényszéki elnöknek vadász kutyákat nevelt, a mult évben pedig ezenkívül Scharf Móricz nevelésével is meg lett bizva.

Mikor növendéke a kihallgatás után a tárgyalási teremből kijött, a mester megcsókolta.

Nem a szeretet csókja volt ez, hanem a gyűlöleté. Mert a gyűlölet is szokott enyelegni, mikor az áldozattól retteg. . . .

A kilenczedik nap.

— Junius 28. —

A törvényszék délelőtt egynegyed 10 órakor nyitja meg a tárgyalást.

Tanyi Gábor.

Elnök kérdésére Tanyi Gábor ezeket valja:

Ismerte Solymosi Esztert, utoljára látta őt 11 óra tájban délelőtt, hogy melyik napon bizonyosan nem tudja. Márton Julcsával és kis hugával volt akkor a malomban. Akkor Eszter befelé ment a boltba. Vele nem beszélt csak mikor jött kérdezte a leánytól, hogy ki az a szép lány. Azért nem ismerte fel, mert nem volt arczczal felé fordulva. Akkor is látta, mikor visszafelé jött, mely az elmenetele után félórával később történt. Mikor bement, egész bizonyosan nem tudja hány óra volt, hanem körülbelől volt 11 óra. Egy kendőt látott a kezében, de nem tudja milyen színe volt. Egy csomó volt bele kötve. Ez harangozás előtt volt. Eötvös kérdésére feleli, hogy ő rokonságba van Tanyi Eszterrel is, meg tanyi Józsefnevel is, a biróval talán. Heumann kérdésére mondja tanu, hogy akkor nap, mikor ő látta Esztert, már az anyja estve kereste, és hogy ő, (tanu) csak azután ebédelt, miután Esztert látta a boltból visszatérni. Mikor Solymosinét először látta az atyja háza előtt sirva elmenüi, akkor csak egyedül, másod izben mikor látta a zsidó templom felé ögyelegni, már testvére Solmosi Gáborné is vele volt. Elnök szólítja Wertheimer Farkast.

A hallgatóság.

Eötvös: Tek. törvényszék! Én ezen tárgyalás folyamán egy alkalommal kötelességszerűleg kijelentettem, hogy a teremben levő hallgatóság magaviselete egyáltalán nem olyan, mely akár a törvényszék eljárásának szabadságát, akár a védelem függetlenségét korlátozná; ezzel azonban sem akkor nem akartam mondani, sem most nem értem ez alatt azt, hogy a hallgatóság magaviselete olyan nem volna, mely a tanukat befolyásolhatja az által, hogy bizonyos irányu vallomásokat helyesléssel kísér, az ellenkező irányu vallomásokat zugással fogadja. Semmiféle hallgatóságnak ilyenmü tütetése meg nem engedhető, a tanuk kevesebb erkölcsi bátorsággal bíró egyének rendszerint, mint akár a trvszék, akár a vád, akár a védelem tagjai. Azért esedezve nagyságodhoz, kegyes a hallgatóságnak kényszerrendszabályok alkalmazása nélkül, mert magam is hiszem, hogy erre nem lesz szükség, egyszerűen megmondani azt, hogy midőn vádlottak vannak itt, kik ellen még a vád nincs bebizonyítva, de kik a hallgatóság légkitünőbb tagjaival erkölcsileg egyenrangúak a társadalomban. tetszést vagy nem tetszést nyilvánítani művelt emberek közt nincs szokásban. Elnök: Kérem a hallgatóságot, hogy minden zajtól és tetszés és nemtetszés nyilatkozattól tartózkodjék. Mindannyiszor kellemetlen felszólalásra ad okot e magaviselete és nekem is nehezíti helyzetemet.

Wertheimer Farkas.

Tanu született Nyirbátoron. 23 éves nőtlen, bőrkereskedő, csekély ingósága van.

Tanu előadja, hogy emlékszik arra a husvét előtti szomaat napra, a mikor Eszláron több idegen metsző volt jelen. Azon napon tanu is volt templomban, bementek, mint rendesen úgy 9 óra tájban és kijöttek 11 óra tájban, talán valamivel előtte, nem mézte az órát. A templomból tanu egyedül ment haza, ő utánna jött Lustig, ki szinte egyedül jött, látte egészen a házáig jönni és ott be is meni.

A metszőkre vonatkozólag annyit tud mondani, hogy a mint kijött és szokása szerint megállott szélylyel nézni, látta, hogy egy sakter ment Ó-Falu felé. Elnök figyelmeztetésére, hogy előbbi kihallgatásai alkalmával nem beszélt ily határozottan, feleli tanu, hogy akkor meg volt lepve, de azóta jól meggondolta s most biztos abban, a mit vall. Friedmann kérdéseire előadja, hogy délután nem volt akkor nap a templomban, délelőtt pedig semmi sugdosódást nem vett észre, valamint nem látott ott semmi cserépedényt sem.

Feuermann Hermann.

Eszlári lakos 23 éves, nős, tanító volt, de most vagy halász, vagy felügyelő a gazdálkodásban. Tanu előadja, hogy ő Scharf Mórictot tanította, mielőtt Mórict a 10 évet betöltötte volna, akkor tanította arra, hogy kell az imádságos szijat a kézre felrakni. Az időre nem emlékszik, csak azt tudja, hogy egy évig tanította más gyermekek társaságában. A mult évben már nem tanította, télen sem. A mult évi husvét előtti szombatra vonatkozólag előadja, hogy akkor ő is ott volt a templomban, a látta, hogy ott volt egy zsidó koldus és Ladányról két izraelita, Grossberg és Guttmann Farkas. A metszők s közönséggel együtt jöttek ki a templomból úgy 10 és 11 óra közt. Szállva voltak: a tarczali metsző: Ujfaluban Süßmann Jakabnál, a téglási és löki Taubnál. A templomból kijövetelre vonatkozólag vallja tanu és előadja továbbá tanu, hogy a templomból Rosenbergék házáig körülbelül egy negyed óra alatt lehet eljutni és hogy Rosenbergékhez látott bemenni két saktert, de onnan kijönni őket nem látta. A harmadik metszőről, aki Szüszmannhoz volt szállva azt tudja, hogy a templomból kijöve látta Uj-Falu felé menni többekkel. Délután nem volt tanu a templomban és így azt sem tudja, ha este voltak-e a zsidók a templomban, ő otthon volt és tanult a gyermekekkel. Azt nem tudja, hogy a két metsző meddig tartózkodott Eszláron.

Recsky szobaleánya.

Mészáros Julianna tanut vezetik be, ki mult év máj, 7-étől jun. 9-ig mint szobaleány szolgált Recsky csendbiztosnál. Elnök: kérdésére elmondja, hogy emlékszik arra, mikor Recsky és még egy ur a házhoz hozták Mórictot, este 9 óra tájban lehetett. Elnök kérdi, hogy mikor a fiut hozták, hova szállították először? Tanu: Az ebédlőbe. E. Egyenesen oda? Hát azután mikor vették, vagy vették-e általában a fiut kérdés alá? T. Mindjárt nem. Hanem azt mondta Recsky ur, hogy álljon maga a chiffon mellé, mindjárt az ablaknál volt egy nagy chiffon. Oda állott Mórict, míg a vacsorát felvittem. E. Tehát ott állott, mikor a vacsorának vége volt, mi történt? T. Vacsora alatt is volt beszéd a fiuval. E. Milyen beszéd? T. A hogy bevittem a vacsorát, Recsky ur azt mondta neki: eszel-e sódart, azt mondta: nem eszem: mit, te zsidó vagy, szereted a hagymát? — Szeretem, inkább meghalnék, de sódart nem eszem. E. Tehát a vacsora után? T. Aközben azt mondta Recsky ur, hívjam be Fakó Náczit, hadd vezesse a fiut a konyhába. Én behívtam Náczit, az bejött és bevezette a konyhába; vacsora után ismét behívtam és bementek a sarok szobába, melyhez a kert vezet; Recsky ur, egy ur, aki velünk jött, Mórict és Náczi. E. Bementek a sarok szobácskába négyen, Recsky ur a másik ural, Náczi és Mórict; és látott-e valamit, hogy mi történt ama szobában? T. Nem, semmit; én lent voltam a konyhában, mondták a többi cselédek, hogy menjünk, hallgassuk, hogyan vallatják, hogyan kérdezik. Én persze nem akartam, mert soha sem szeretek olyanokat; de azután a többi cseléd elment, elmentem én is, de hát nem hallottam semmit sem, mert odabent oly csendesség volt, halkan beszélgettek, hogy nem hallhattunk semmit. Én az ablaktól 4—5 lépésnyire lehettem, de a többi mind ott állott. Erre valaki kijött, nem tudom Náczi jött-e vagy az ur, mi széjlen szaladtunk, mert tudtuk, hogy az ur haragszik az ilyenekért, ha hallgetődzunk. Azután mondta a szakácsné, a hogy eltűntünk a kertben. mikor, mikor kérdeztem, hogy mi történt Eszterrel, azt felelte, hogy semmit sem láttak és nem hallottak.

Csabay Miklós.

Elnök: Csabay Miklós a napokban nálam jelentkezett és bizonyos tudomását kívánta a királyi törvényszéknek bejelenteni. Közöltem ezt a királyi törvényszék tagjaival és a közvádolóval is, annak folytán mint tanunak megidézttetését eszközöltem. Mint tanu áll tehát itt és mint ilyennek kötelessége a tiszta folderíteni, azon körülményekre nézve, melyekről tudomással bír. Cs. M. tanu az általános kérdésekre előadja, hogy született Nagy-Kállóban, 27 éves, nőtlen, kovács. Sz. Van szerencsém az értesítő jegyzéket ezen tanára nézve bemutatni. Elnök: Midőn itt a fogházban legközelebb vizsgálati fogságban volt, mivel volt vádolva? Tanu: Álkulcs csinálással voltam vádolva. E. Meddig tartott letartóztatása. T. Körülbelül négy és fél hétig. E. Kapott-e ítéletet? T. Nem kaptam. E. Független van? T. Felmentettem. E. Akkor

ítéletet kellett kapnia. T. Elbocsátó levéllel elbocsáttattam. E. Ezen vizsgálati fogság alatt kivel volt egy czellába zárva? T. Schwarz Salamonnal 3—4 napig, azután több időt töltöttem Buxbaummal. E. Midőn Schwarz Salamonnal volt egy czellában, folyt-e beszélgetés közöttük? T. Igen, mikor bementem, Schwarz szólt hozzám, de én nem feleltem, le voltam hangolva, de később beszélgettünk, felhozta az eszlári ügyet és kérdezte, milyen a hangulat ellenük. Én azt mondtam, nem a legjobb, mert nagyon el van terjedve, hogy ők gyilkolták meg az eszlári leányt. Azt mondta erre Schwarz, hogy lehet józan eszű embernek ilyent gondolni, hogy zsidóknak szükség volna keresztény vérré; az nagy bolond, aki ezt mondja, azt mondtam erre, ne beszéljen így, mert sokan vannak, kik ezt gondolják, ha nincs szükségük reá, azt szeretném tudni, hová tűnhetett volna a szegény Eszter? Azt mondta: bizonyosan Porosz- vagy Oroszországban az antiszemiták közt boldog asszony. Azt mondom, hogy került akkor a tiszadadai hullára Eszter ruhája? »Ezzel tettek a zsidók nagy bolondot«, mondta erre ő. De erre a szóra meghökken. E. Ezt nem fejtegette tovább. T. Szót sem, mert észrevettem, hogy ha tovább faggatom, ezt is megmáitja ott a börtönben. E. Hát Schwarz Salamonnal azt nyilvánította, hogy azzal cselekedtek a zsidók nagy bolondot, hogy a dadai hullát Eszter ruhájába felöltöztették? Miért ment ki aztán Schwarzról? T. Azért mentem ki, mert megjegyzem, hogy az az ember petroleummal kente magát, bűdös is volt; mikor a felügyelőség észre nem vette, bekente a mellét, mert azt mondta, hogy nagyon fáj a melle. E. És hová tették? T. Buxbaumhoz átmentem, de nem lehetett vele beszélni, retentő sértő szavai voltak. Elnök (Schwarzhoz): Hogy értette maga ezt a beszédet? Schw. S. elbeszélte, hogy a zsidók valami hullát, a miről értesültem volt nagyságodtól is, felöltöztettek volna, idegen ruhába hogy a törvényt félrevezessék. Én természetesen azt mondtam, hogy ha ilyesmit tettek, akkor nagy bolondot tettek, mert a maga útján kellett volna a törvényt menni hagyni, majd kiderítették volna, hogy ártatlanok vagyunk, nem kellett volna kísérletet tenni, hogy a törvényt félrevezessék. Ezután a védők intéztek még néhány kérdést a tanuhoz.

Antal Mátyás.

Kihallgatják Antal Mátyást. E. Volt-e magának talyigája vagy szekere a mult esztendőben? T. Volt. E. Könnyű vagy nehéz volt az? T. Nem nehéz volt, mert könnyű szekér volt. E. Szokta-e azt másoknak is kikölcsönözni? T. Nem szoktam én azt senkinek kikölcsönözni. E. De hát mégis a mult esztendőben valakinek odaadta. T. Oda adtam; de a nevét nem tudom most megmondani az embernek. Ez egyszer oda jött a dohány-földre, pünkösöd előtt egy héttel s azt mondta, hogy adjam oda a szekeret Nyiregyházára, három asszonyt hozni, majd megfizet. Én közel laktam hozzá. Jó ember, mondom, nem kell nekem fizetés, csak azután estére visszahozza nekem, hogy valami kár ne legyen benne; de nem hozta el, hanem másnap reggel cselédemet küldtem érte. Azután többé senkinél sem volt. E. Mikor vitték el magától a szekeret? Reggel? T. Reggel 6 vagy 7 óra táján. E. Az egész napon oda volt. T. Egész nap, másnap reggel hozták haza. E. Másnap reggel minő tájban? T. Másnap reggel mindjárt, ki sem küldtem cselédemet kapálni, jókor reggel. E. (Kleinhez). Igaz-e Antal Mátyásnak az előadása? K. J. Igenis, kérem, 7—3 óra tájban elmentem a kocsiért és mikor már elkészülve voltam, indultam hazulról. E. Maga elmént a kocsival, és mikor adta vissza? T. Ejszaka hazajöttem, de akkor nem adhattam mindjárt vissza, mert a tiszá-eszlári tanító felszólított, hogy Lökre vigyem. De én azon nap este hazajöttem. E. Micsoda nap, (közbeszólás: szerdán.) T. Nem emlékszem. Az ügyésznek s a védőknek kérdéseire előadja tanu, hogy kocsija ülés nélküli egy öles kis dohányos kocsia. Az időre nézve azt mondja, hogy pünkösöd előtt 4—5 héttel volt, kocsiját Eszláron a vizsgáló bíró is megnézte.

A tanuk megesketése.

E. A királyi törvényszék a most kihallgatott tanuknak megesketését elrendelte, Hury József kivételével, kinek vallomása jelentéktelen, ennél fogva nevezett tanu nem bocsáttatik esküre. Wertheimer Farkas tanu megesketése pedig függőben marad, mivel kihallgatására még szükség lesz. A királyi törvényszék határozata provokáltatott továbbá Bary József és Egressy Nagy Lászlónak

tanukép leendő megidéztetésére nézve: Bary Józsefre vonatkozólag a királyi törvényszék fenntartja azon határozatát, melyet tegnap e tekintetben már kihirdetett, és a mennyiben Egressy Nagy László hasonló tekintetek alá esik, ennél fogva reá nézve utalás történik ezen már meghozott határozatra. Szabolcs-megye alispánjától azon belügyminiszteri rendelet, mely Scharf M. gondozására nézve keletkezett, beszereztetni rendeltetik. Ugyancsak Scharf M. szemének megvizsgálására dr. Flegmann Miksa t.-széki orvos, dr. Baruch Mór szemész és dr. Józsa András közkórházi főorvos, mint szakértők megidéztetnek. Sz. Fentartom magamnak a határozat ellen a jogorvoslatot. E. Az ülést félórára felfüggesztem,

A szolgabíró kihallgatása.

Szünet után bevezetik Jármay Szabolcsmegyei szolgabírót; 49 éves, született Laskódon, családos. E. Kérem előadni azt, hogy bejelentett-e és mikor Eszlárról Solymosi Eszternek az eltünése. T. Bejelentetett, mult évi április 3-kán. E. Ki jelentette be? T. Maga az anya. E. És szolgabíró ur micsoda intézkedéseket tett? T. Én akkor az alispáni hivatalhoz körözés végett betérjesztettem, hogy körözzék a leányt. E. Egyéb nyomozást nem eszközöltetett? T. Semmit. Tanu elmondja, hogy Solymosiné még máj, hó 4-én volt nála, tanu máj. 6 án megtartotta az előnyomozást, Egyéb felvilágosításai lényegtelenek Sz. (Solymosinéhoz) Maga a szolgabíró urnál mindjárt ápril 4-én gyanuját fejezte ki a zsidók ellen; mondja mire alapította ezen gyanuját? S-né. Scharf József beszédére. E. Az öreg Scharf beszédére? S-né. Igen. Sz. (Olvassa) Esztert a zsidók emésztették el, ezt hallottam ápril 2-án először, de nem tudom kitől hallottam, hanem azt biztosan állithatom, hogy nem Huri Andrásnéól. Ez az előadása magyarázza meg ezt nekem, hogy szeptember 6-án miért nem jutott eszébe, hogy kitől hallotta? S-né. Ne méltóztassék elmémen az ilyenekben csudálkozni, már az is csoda, hogy az elmém meg van. mert sokszor úgy vagyok, hogy nem tudom vagyok-e a világon vagy sem. Sz. Nem csudálkozom, nagyon érzem és értem zavarát, hanem mégis különös, hogy akkor nem nevezte meg, hogy kitől halotta. — Ez olyan fontos hír volt mégis, hogy alig lehetséges erre nem emlékezni? hiszen tyukja elvesz, és valaki a nyomára vezet, bizonyosan emlékeznek arra, a ki ezt megmondta, annyival inkább arra, ha valaki leányának nyomára utasítja. Külömben a tárgyalásnál itt azt mondta, hogy éjjel az Isten sugta magának. Solymosiné: Engedelmet, mindjárt reggel küldtem a fiamat keresni a sirt, mert az isten adta bélem, hogy az éjszakán a gyermekemet megölték, ezt pedig nekem még egy lélek se mondta más, mint Scharf József, ki nekem mondta ezt a példát. H e u m a n n n: Jármayhoz: szolgabíró ur hát ön nem vett fel jegyzőkönyvet Solymosiné előadásáról? J á r m y J e n ő: Nem. E.: Ebből kell következtetnem, hogy erre nézve azért nem fektetett sult. Egyébiránt szolgabíró ur jelentése később úgy is fel fog olvastatni. Sz. A szolgabíró megesketését nem hozom indítványba, miután ő is hivatalos eskü alatt vallott. E. A védelem részéről, nincs megjegyzés? (Nincs.)

A hullacsempészet.

Bevezetetik ezután Vogel Amsel, ki a hullacsempészetben való bűnrészeséggel van vádolva és azon tanuk kik az ő alibijét igazolják, Popovics Vaszil és Hrba Vaszil tutajosok. Az orosz tolmács közvetítésével összhangozóan azt vallják, hogy Vogel Amsel a kérdéses időben állandóan velök volt a tutajokon, sehol maga ki nem szállott és senki mással nem érintkezett. Ezután a vizsgálati iratok közül azok olvastattak fel, melyek a nyomozás megkezdése és a helyszíni szemlékre vonatkoznak.

Scharf Samuka jegyzőkönyve.

Elnök: Scharf Samu vallomása fog felolvastatni. Simon Viktor jegyző olvassa Scharf Samunak Bary vizsgálóbíró által kivett vallomását, ebben elmondatik, hogy a hat évesnek látszó gyermek rendszeres kihallgatása a gyermek koránál fogva nem volt eszközölhető s azért csak a vele folytatott beszélgetés összeredménye vétetett jegyzőkönyvbe. E jegyzőkönyv szerint a kis Samu elmondta, hogy apja Eszter szájába fehér rongyot dugott, azután teknőben megmosdatták, és egy nagy zsidó bácsi egy hosszú késsel nyakát megvágta, úgy hogy Eszter feje leesett. Móricz fogta Eszter fejét. Midőn a holttestet kivitték, Eszter kezét, lábát és fejét Brenner

maga „Soványkakas“ (Lusztig Sámuel) fogták, ott volt „kutyakorbács“ is (Grosz Márton).

A magyarázat.

Eötvös. Tekintetes kir. törvényszék! Ezt az okiratot, melyet ő nagysága az elnök ur felolvastatni rendelt, én igen fontos okiratnak tartom, több oknál fogva. Többek közt azért is, mert semmi egyetlen egy okirat az összes akták közül nem bizonyítja jobban, mint ez, hogy a kis fiu az a zsidókat gyűlölő, pajkos gondolkozásu, lelkiismeretlen emberek által tanított be ezen mesének az elmondására, mert ha zsidóktól hallotta volna a dolgot, akkor nem a gunynéven nevezte volna meg a zsidókat, mert a zsidók egymást gunynéven nem nevezik. De egyéb okoknál fogva is igen fontosnak tartom ezt és konstatálni kérem, hogy az annak szövegében előforduló ezen kifejezés: Péczely Kálmán jegyzőkönyvvezető, egyszerűen nem igaz, mert ezen jegyzőkönyvet Bary József mint vizsgálóbíró vezette, Péczely Kálmán pedig mint tanu van aláírva, és nem mint jegyzőkönyvvezető, konstatálni kérem még továbbá, — aemi különben meg van mondva azon okiratban, hogy ez azon Samu nevű gyermeknek vallomási beszélgetését nem tartalmazza tisztán: Hanem egy Bary József és Nagy László vizsgálati közegek által, ők tudják miként készült összeredményét állítólag Samu beszélgetéseinek, Meg van mondva ezen okiratban, hogy ezeket egyebekkel vegyítve mondotta el Samu és hozzá van téve, hogy a mi feljegyeztetik, az összeredménye annak, a mi beszélgetés folyt. Már pedig a tek. bíróság elé uem az tartozik, hogy Bary József és Egressy Nagy László miként fognak fel valami beszélgetést: és miként vélik annak összeredményét a tekintetes bíróság elé bocsátani, hanem az itől bíróság előtt annak kell lenni, a mi mondatott; és nem annak, a mit más vizsgálati közegek a maguk subjectivitásában felfogtak. Mindezeknél fogva hozzá járulok azon ismételtent tett indítványhoz, hogy Bary József, vizsgálóbíró tanuképen a törvényszék elé idéztessék és kihallgattassék, továbbá Nagy László ezen vizsgálatnál eljáró ügyész a törvényszék elé idéztessék és pedig táviratilag, haladéktalanul minden kifogás mellőzésével és itt is kihallgattassék és miután ne ott van, Péczely Kálmán is, ki alkalmilag tanuja volt ezen kihallgatásnak. Jármay szolgabíró kijelentése szerint is ezen gyermeknek állítólagos beszédje volt kiindulási pontja ezen egész rettentő vizsgálatnak és ügynek. Nagy sulyt fektettek arra, hogy miként jött irásba, a vizsgálat közegei által miként stabilizáltatott ezen Samu gyerek állítólagos beszédje. Ezen körülményekre nézve mulhatlannal szükséges, ismétlem azon oknál fogva, hogy ezen följegyzést Samu beszélgetésének nem hü képe, hanem csak általuk subjective abstrahált összeredménye.

Szeyffert hozzájárul az indítványhoz és kéri Bary és Nagy László kihallgatását. Eös. Nagyságos elnök ur! Méltóztassék megengedni, egy másik, nem jelentéktelen fontosságú körülményt óhajtanék itt tisztába hozni, nevezetesen a május 19-ről felvett és épen most felolvasott jegyzőkönyvben és a 9. tételszám alatti jegyzőkönyvben is Samu vallomásáról azt állítják, a »Hat évesnek látszó Salamon vagy Samu gyermek« (Scharfhoz) Hát hány éves Samuka? Sch. J. Szeptemberben lesz 6 éves. E. Ez évi szeptemberben? Sch. J. Igen. Eö. Tehát akkor ötödfél éves volt. F. És Móricz 15 éves. Sch. J. Még nincs. Most lesz; 1876-ban vettem el a feleségemet és Samu 1877-ben született. Elnök: Arra vonatkozólag, hogy mit tud ezen jegyzőkönyvileg leirt és Lengyel Istvánné háza mögött levő földhányásról kérdés akarok intézni Scharfhoz, mint a telek akkori lakójához és haszonélvezőjéhez, Sch. Hallotta ön, mi volt a jegyzőkönyvben felvéve, hogy ott valami földhányás találtatott. Sch. J. Egy gödörről nem tuaok semmit, mert 19-én már bezártak. Eö. Hát 18-án ott volt már a gödör? Sch. J. Nem volt akkor semmiféle gödör, az egész kert be volt ültetve és veteményezve.

Befejező intézkedések.

Eötvös: Kérem nagyságodat, méltóztassék intézkedni, hogy azon jelentések a kir. főügyészség archivumból, melyeket Székely Ferencz főügyész helyettese annak idejében az ügy kezdetétől fogva a vizsgálat egyes stádiáiban a kir. főügyészséghez felterjesztett s mely felterjesztések tartalmát Egressy Nagy László a vizsgálatnál jelen volt alügyész és Bary vizsgálóbíró által kap-

csglatban a vizsgálati aktákkal, Székely főügyési helyettes rendelkezésére bocsátatott, a vizsgálati iratok mellé rövid uton megszerzettessenek, vagy eredetben, vagy hiteles másolatban. Én reméllem, azokból is ki fog derülni, hogy itt egyik hiba a másikat követte. Találtak fogpiszkálót és lett belőle mester-gerenda, és a vizsgálat illetén vezetése boszorkány-per természetüvé tette az egész ügyet, amit annál inkább kérem, mert Lazi János éjjeli látomára vonatkozólag is nevezetes momentumokat szolgáltatnak azon felterjesztésekben. Friedmann: Concret indítványt kívánok tenni, Miután az eljárási jegyzőkönyvben az áll, hogy a lábnyomok azt mutatják, hogy zsidók járhattak ott. Elnök: Nem az áll ott. Fr. Amennyiben nem méltóztatnék elrendelni Bary vizsgálóbíró ur kihallgatását, kérem jelentését bekivánni arra nézve, hogy miről ismerte meg, hogy azok zsidó lábnyomok? E. Tessék felolvasni a jegyzőkönyv ezen passzusát. A jegyzőkönyv ezen része így szól: Szétteltekintés után konstatáltatott az is, hogy a friss hányású gödörhöz a templómkertnek az egyházi lakásához közel eső ajtajától idegen vagyis nem a vizsgálatnál jelen valóktól származó lábnyomok találtak, minek folytán az a gyanu merült fel, hogy Lazi János kisbíró által észlelt azon zaj, mely járáskeleshez hasonlított — a templómkertben talált nyomokkal és azon körülménnyel, hogy a friss hányású gödörből valami kivételt összefüggésbe hozható s hogy talán a mult estvén a templomban járt zsidók a templomból hoztak ki valamit s ideiglenesen a talált gödörbe rejtve, onnan később, éjszaka vagy kora reggel vitték el. Sch. József: Az nincs beírva, hogy merre mentek be a kertbe s merre mentek ki. E. Azt szeretném tudni, hogy miután az a jegyzőkönyvben, hogy talán a zsidók a templomból hoztak ki valamit s azt a gödörbe rejtve később elvitték, mire alapítva a vizsgálóbíró azt, hogy ott ilyes manipulatio történt. Fr. Különösen, hogy a lábnyomok hogyan mutatják azt neki? Eö. Hogyan lehet a bíróság egy tagjának minden pozitív adat nélkül a jegyzőkönyvbe ilyen feltevést bevenni? E. Saját következtetéseiket méltóztassanak kivonni a jegyzőkönyvből annak tartaima szerint. — Most folytatják az Irományok felolvasását. Olvassatik a zsidó templomnak és környékének megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyv. E. Eddig megyünk a mai nap. Fr. Mielőtt nagyságod a tárgyalás folytatása iránt intézkednék, bátor vagyok egy kérést intézni. Holnap ünnep léven, úgy sem fog ülés tartatni; harmadnapra vasárnap van, akkor szintén nem tartatik ülés s e két ünnepnap közzé esik szombat, melyen a zsidóknak van ünnepük. Miután ezen ügyben valamennyi vádlott zsidó, a tanuk nagy része is az, nem lennd méltánytalan. ha úgy intézkednék nagyságod és a törvényszék, hogy a tárgyalás nem szombaton, hanem hétfőn folytattassék. Erre nézve még más ok is van, mely szintén méltánylást érdemel. — Azt hiszem, hogy valamint a tkttes. törvényszék, úgy mindenki, ki részt vett ezen ügy tárgyalásában, annyira, a mennyire ki van már fáradva a munka által, úgy, hogy a közbeeső pihenés csak az ügynek fogva hasznára válni, mert ismét éberebb figyelemmel és fokozdlt tevékenységgel fog a tárgyalás folytatatni. Továbbá azon stádiumba jött az ügy, hogy annak egyik része csekély kivétellel be van fejezve és kívánatos lenne, mielőtt átmegy a t. törvényszék az ügy másik részére, hogy a jegyzőkönyveket az ügy első részére nézve elkészíteni lehessen, nehogy az itélethozatalnál esetleg a jegyzőkönyvek hiánya képezzen akadályt. Erre igen alkalmas lesz az a három nap, ennél fogva részünkről azon kérelmet terjesztjük a tek. kir. törvényszék elé, hogy az elnapolás iránt aként méltóztassék intézkedni, hogy ne szombaton, hanem csak hétfőn legyen az ügynek folytatólagos tárgyalása. Szeyffert. Én alávetem magamat a tek. törvényszék intézkedésének, mint a kinek hatáskörébe az ügy is tartozik. E. Azt hiszem, hogy a védelem részéről felhozott okok annyira méltánylandók, hogy azokat részemről is el kell fogadnom, különösen figyelemre méltó az, hogy ha folytonosan csak jegyzés történik, a nélkül, hogy egyszerűsmine a hitelesítés is megtörténék, később talán a várakozásra is szolgálhatna okul. Ennélfoeva részemről a tárgyalást hétfőre áteszem és pedig tekintettel a vonat megérkezésére és délelőtt 10 órára.

Az ülés végződik fél 10 órakor.